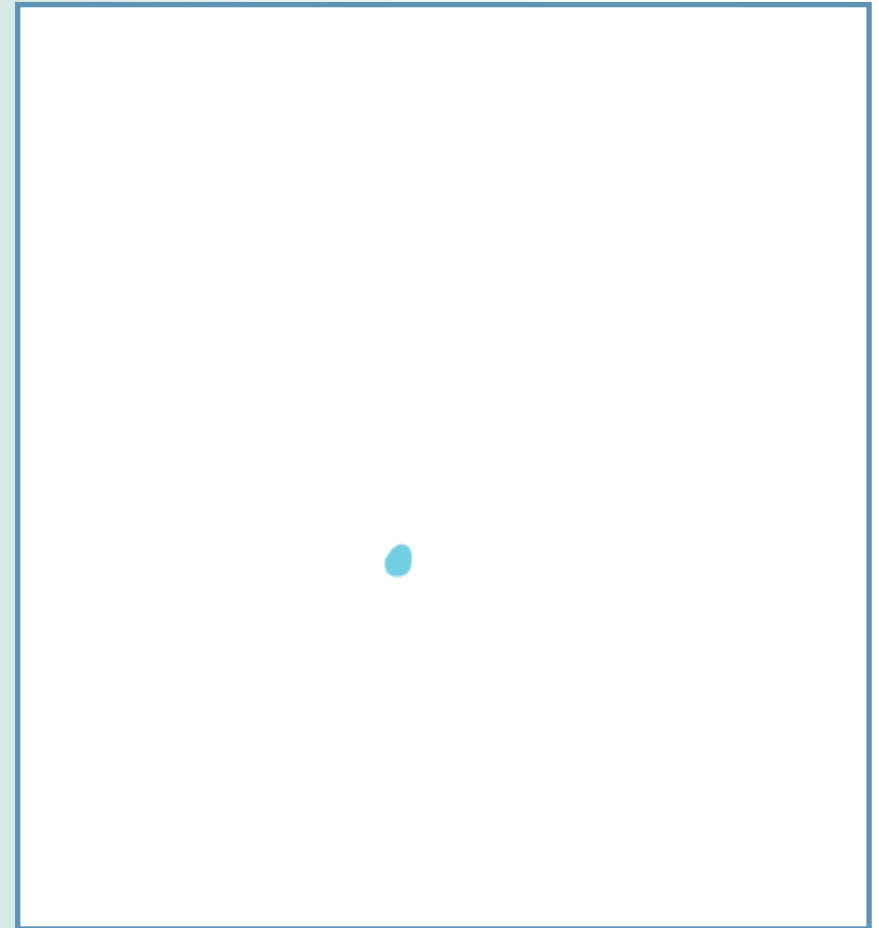

HANA BŐRÖNDJE III.

A modul szerzője: Szekszárdi Júlia

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

6. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
Ki volt Hana Brady?					
A	A tanulók a tanár segítségével felidézik Hana Brady történetét. 10 perc	Érzelmi ráhangolódás	Egész osztály együtt – tanár által irányított beszélgetés		P1 (A történet képekben) A vetítéshez szükséges berendezés
B	A tanár képeket vetít Hana Bradyről, és röviden kommentálja azokat. 20 perc	Informálódás Motiválás	Frontális osztálymunka – magyarázat, bemutató		P1 (A történet képekben) A vetítéshez szükséges berendezés
II. AZ ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Hana utolsó útja					
A	A tanár vagy egy szépen olvasó diák felolvassa Hana Auschwitzba érkezésének történetét. A gyerekek leírják, mire gondolnak a hallottak kapcsán (10 perc idejük van erre). Ezt követően párok alakulnak, elolvassák egymás írását, és röviden beszélgetnek róla. 20 perc	Érzelmi azonosulás Empátia Szolidaritás	Frontális munka – bemutató olvasás Önálló munka – fogalmazás Páros munka – beszélgetés		P2 (A végállomás: Auschwitz)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/b Három kontinens – egy történet					
A	A világtérképen vagy a földgömbön megkeresik a tanulók Kanadát, Japánt és Csehországot. A tanár elmondja, hogy a hét évtizede tartó történet három kontinenst ível át. Hana Brady emléke ma is eleven. 5 perc	Tájékozódás térben és időben	Frontális osztálymunka	Földrajzi atlasz	Földgömb
II/c A Kis Szárnyak és George Brady					
A	Az osztály két csoportra oszlik, az egyik csoport tagjai a Kis Szárnyak és Fumiko történetét (D1), a másik csoport tagjai George történetét (D2) olvasják el. Ezután mindkét csoport elkészíti a jelenetét George és a gyerekek találkozásáról. 35 perc	Másokra figyelés Empátia Kommunikáció Kooperáció Kreativitás	Önálló munka – olvasás Csoportmunka – szerepjáték Hang-, illetve képrög-zítés	D1 (Nyomozás Hana Brady után) D2 (Toronto, Kanada, 2000 augusztusa) Magnó vagy videokamera és lejátszó	P3 (Kis Szárnyak) A vetítéshez szükséges berendezés
B	A tanár röviden elmeséli Fumiko és George találkozását, és levetíti a képeket. A gyerekek véleményét fűznek a hallottakhoz. 15 perc	Tájékoztatás Motiválás Szolidaritás	Frontális osztálymunka – tanári közlés, bemutatás Egész osztály együtt – beszélgetés		P3 (Kis Szárnyak) A vetítéshez szükséges berendezés

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/d Hana és a japán gyerekek					
A	A tanár elmondja, hogy Hana theresienstadti képei nagy hatást gyakoroltak a japán gyerekekre, és ők is rajzoltak Hanának. A képek bemutatása után a tanár felhívja a gyerekek figyelmét arra, hogy a rajzok milyen fontos szerepet játszottak Hana felkutatásában. 8 perc	Kreativitás Empátia Érzelmi azonosulás	Frontális osztálymunka – bemutató		P4 (Gyerekrajzok) A vetítéshez szükséges berendezés
B	A tanulók elolvassák a Karen Levine könyvéről szóló hét gyerekvéleményt, és mindenki kiválasztja azt a két gondolatot, amely legközelebb áll hozzá. Ezután három-négy fős csoportokban kialakítják közös álláspontjukat. A megfogalmazott gondolatok felkerülnek a táblára. Ez a gondolatsor az osztályszintű beszélgetés elindítója. 20 perc	Véleményalkotás Kritikai gondolkodás Vita	Önálló munka Csoportmunka – megbeszélés Egész osztály együtt – beszélgetés	D3 (Olvasói vélemények a könyvről)	P5 (Olvasói vélemények a könyvről)
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
A	A tanár a következő mondat szóbeli befejezésére kéri a gyerekeket: „Hana Brady történetéből azt tanultam, hogy...” 5 perc	Az információk rendszerezése Véleményalkotás	Egész osztály együtt – beszélgetőkör		

MELLÉKLETEK

P1 A TÖRTÉNET KÉPEKBEN

1. Hana Brady: lásd lásd szkc106_07 P1.
- 2–13.: lásd szkc106_07 P4.
20. Sárga csillag: lásd szkc106_07 P9.

21. Hana deportálásáról rendelkező okirat

JUDISCHE KULTUSGEMEINDE IN PRAG
ZIDOVSKÁ NÁBOŽENSKÁ OBEC V PRAZE

Herrn, Frau, Fräulein
Pan, pani, slečna

Hana Hanusa

100.436

Karlstadt 4. Mh.

13

Diese Vorladung ist mit Genehmigung der Zentralstelle für jüdische Auswanderung Prag (Dienststelle des Befehlshabers der Sicherheitspolizei bei m. Reichsprotector in Böhmen und Mähren) als Reisegenehmigung anzusehen.

Über Welsung der Zentralstelle für jüdische Auswanderung Prag haben Sie sich

Tato obsilka platí za cestovní povolení na základě schválení Zentralstelle für jüdische Auswanderung Prag (Dienststelle des Befehlshabers der Sicherheitspolizei beim Reichsprotector in Böhmen und Mähren).

Z nářčení Zentralstelle für jüdische Auswanderung Prag dostavte se

am - dne 30. IV. 1942

um - v 10⁰⁰ Uhr - hod.

in - do Trebitsch

einzufinden.

Jede vorgeladene Person hat mitzubringen

1. Geburtschein,
2. Bürgerlegitimation (Kennkarte oder einen anderen Beleg über die Staatsbürgerschaft),
3. diese Vorladung.

Neben diesen Personaldokumenten hat jede Person sämtliche Lebensmittelkarten mitzubringen.

Každá předvolaná osoba přinese s sebou

1. rodný list,
2. občanskou legitimaci (průkaz totožnosti nebo jiný úřední doklad o státní příslušnosti),
3. toto předvolání.

Kromě těchto osobních dokladů, přinese každá osoba všechny potravinové lístky s sebou.

Um die vorgeschriebene Vorladungsstunde einhalten zu können, werden Sie den

29.4.42 um - v 18⁰³ Uhr - hod.

abgehenden Zug benutzen.

von Karlstadt über Saar

Zur Rückreise müssen Sie, den

um - v 16³⁸ Uhr - hod.

vom Vorladungsort abgehenden Zug benutzen.

miste předvolání.

Kinder bis zu 4 Jahren müssen nicht persönlich erscheinen, doch müssen ihre Eltern oder verantwortl. Aufsicht, sowohl die Personaldokumente, als auch diese Vorladung und die Lebensmittelkarte vorlegen. Kranke und alte Personen, die nicht persönlich erscheinen können, müssen neben allen Dokumenten ein amtliches Zeugnis vorlegen lassen. Dieses Zeugnis muß eine genaue Diagnose der Krankheit enthalten.

Děti do 4 let se nemusí osobně dostavit, avšak jejich rodiče nebo jejich odpověd. dozorce musí předložit jak jejich osobní doklady, tak i toto předvolání a všechny potravinové lístky. Nemocné a staré osoby, které se nemohou osobně dostavit, dějí za sebe předložit všechny doklady a mimo to vyvědění úředního lékaře. Toto vyvědění musí obsahovat písemnou diagnózu nemoci.

JUDISCHE KULTUSGEMEINDE IN PRAG
ZIDOVSKÁ NÁBOŽENSKÁ OBEC V PRAZE

TREBITSCH
30. IV. 42 - 00. MD
2
REBIC

A 4/212 - V - 1n - III/42 - 20/m - A. D.

16. Hana bőröndje: lásd szkc106_07 P6.
15–19.: lásd szkc106_07 P8.

P2 A VÉGÁLLOMÁS: AUSCHWITZ

Négy héttel később Hana megtudta, hogy ő is keletre megy. – Újra együtt! – Újra láthatom George-ot – újságolta mindenkinek. – A bátyám vár rám. Felkereste Ellát. – Tudsz nekem segíteni? – kérdezte. – Csinos szeretnék lenni, amikor találkozom a testvéremmel. Meg akarom mutatni, hogy milyen remekül gondoskodtam magamról.

Ella – saját félelmei ellenére – szerette volna megtartani kis barátnőjét a reményében. Rámosolygott Hanára, és munkához látott. Hozott vizet a kútról, és felhasználta utolsó darabka szappanját, hogy megmossa Hana arcát és összecsomósodott, koszos haját. Egy rongydarabbal lófarkba kötötte Hana fűrtjeit. Megcsipkedte az arcát, hogy kicsit pirosabb legyen. Azután hátrébb lépett, és szemügre vette az eredményt. Hana arca ragyogott. – Köszönöm Ella! – mondta, és megölelte barátnőjét. – Nem tudom, mihez kezdenék nélküled.

Mióta George-ot elküldték, először tűnt boldognak. Aznap este Hana bepakolt a bőröndjébe. Nem volt sok minden, amit bele rakhatott volna: néhány eléggé elhordott ruhadarab, egyik kedvenc rajza Friedl rajzórájáról, egy könyv, melyet Ellától kapott. Amikor elkészült, lefeküdt. Utolsó éjszakáját töltötte Theresienstadtban. A következő reggel a Kinderheim L410-ből sok lányt meneteltettek ki Hanával együtt a vasúti sínekhez. A náci örök parancsokat ordítottak, a kutyáik viczorogtak és morogtak. Senki nem lépett ki a sorból. – Szerinted hova megyünk? – suttogta Hana Ellának. Senki nem tudta. A lányok egyenként szálltak be a sötét vagonba, egészen addig, amíg már ujjnyi hely sem maradt. A levegő savanyú szaggal telt meg. És a kerekek forogni kezdtek. A vonat egy napon és egy éjszakán át pöfögött. Nem volt étel. Nem volt víz. Nem volt vécé. A lányoknak fogalmuk sem volt, milyen hosszú lesz az út. A torkuk ki volt száradva, a csontjaik sajogtak, gyomruk begörcsölt az éhségtől. Megpróbálták vigasztalni egymást, ismerős, hazai dalokat énekeltek. – Dőlj ide – mondta Ella lágyan –, és figyelj, Hana! Éhesen gondra, búra hajlamos lehetsz. Nézz a jó százlábúra! Biztos, fölnevensz.

A lányok egymás kezét fogták. Becsukták a szemüket, és megpróbálták elképzelni, hogy éppen máshol vannak. Mindegyik lány valami mást képzelt el. Amikor Hana becsukta a szemét, erős, mosolygós bátyját látta. Azután az éjszaka közepén, 1944. október 23-án a vonat kerekei hirtelen, csikorogva megálltak. A lányokat kiharcolták a vagonból. Ez volt Auschwitz. Egy dühös őr megparancsolta nekik, hogy álljanak egyenesen a peronon, és maradjanak csöndben. Minden erejét megfeszítve, szoroson markolta egy óriási kutya pórázát, hogy az le ne csaphasson a rabokra. Az őr gyorsan végigmérte a csoportot. Megcsördítette az ostorát egy lány felé, akit mindig zavart, hogy nagyon magas. – Te – mondta –, oda jobbra! Még egyszer csattintott egyet egy másik, idősebb lány felé. – Te, ugyanoda! Aztán odahívott egy csoport fiatal katonát, akik a peron szélén álldogáltak. – Vigyétek őket, azonnal! – parancsolta, és rámutatott Hanára és a többiekre. A hatalmas fényzőrök majdnem megvakították a lányokat. – Hagyjátok a bőröndjeiteket a peronon! – vezényelték a katonák.

Egy kovácsolt vaskapun át meneteltették Hanát és társait mogorva kutyák és egyenruhás emberek éber tekintetének kereszttüzeiben. Hana erősen szorította Ella kezét. Hatalmas barakkok mellett haladtak el, látták a foglyok csontvázszerű arcát és csíkos egyenruháját, amint kikukucsáltak az ajtón. Az őrök megparancsolták nekik, hogy menjenek be egy nagy épületbe. Az ajtó félelmetes csattanással vágódott be mögöttük.

P3 KI SZÁRNYAK

whom I heard you now live in Toronto. Those children of "Small Wings" were all so excited to know Hanna had a brother and he survived.

I was wondering if you would kindly be able to tell us about you and Hanna's story, the time you spent with Hanna before sent to the camp, things that you talked with her, you and her dreams, and anything that would help children here feel close to you and Hanna to understand what prejudice, intolerance and hatred did to young Jewish children. If possible, I would be grateful if you could lent us any kind of memorial items such as your family's photo, and so on. It will greatly help us further promote our goal to give every child in Japan a chance to learn about the Holocaust.

Thank you very much for your time. I would very much appreciate your kind understanding for our activities.

I look forward to hearing from you.

With kindest regards,

Fumiko Ishioka

Director

Tokyo Holocaust Education Resource Center

22. Fumiko levele George-hoz

23. A Kis Szárnyak 1.

24. A Kis Szárnyak 2.

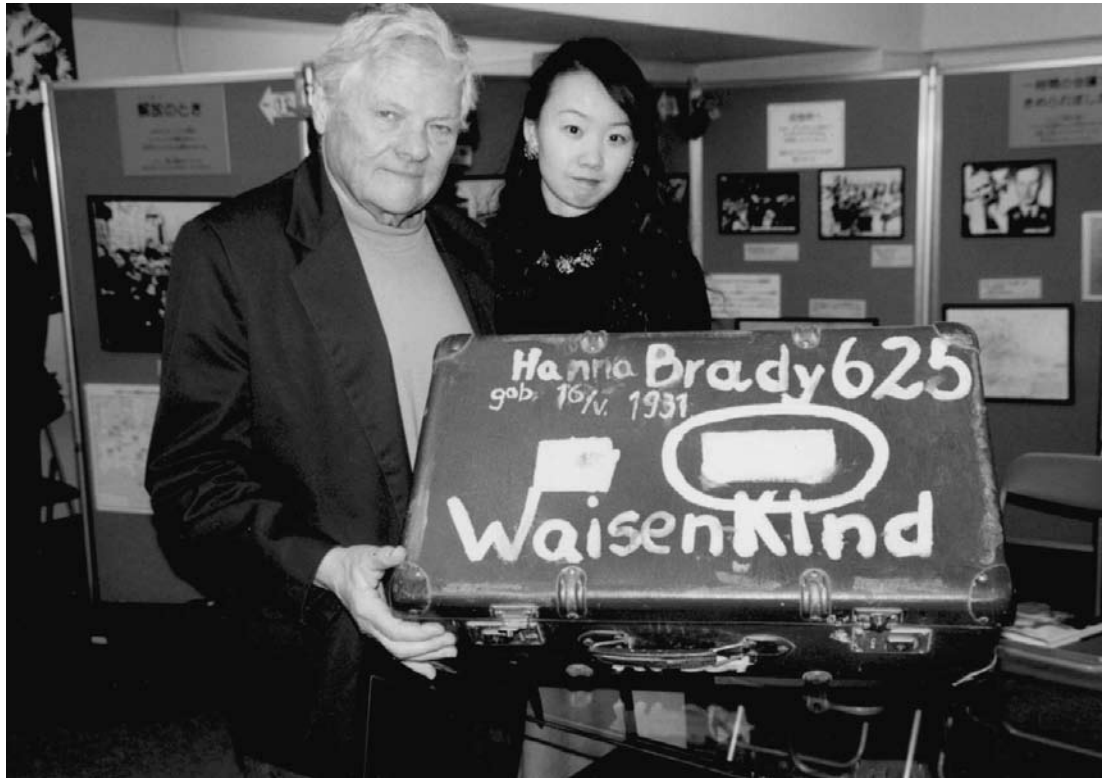
25. Fumiko tanít

26. Fumiko tanítványaival

27. George ma

28. Fumiko és George

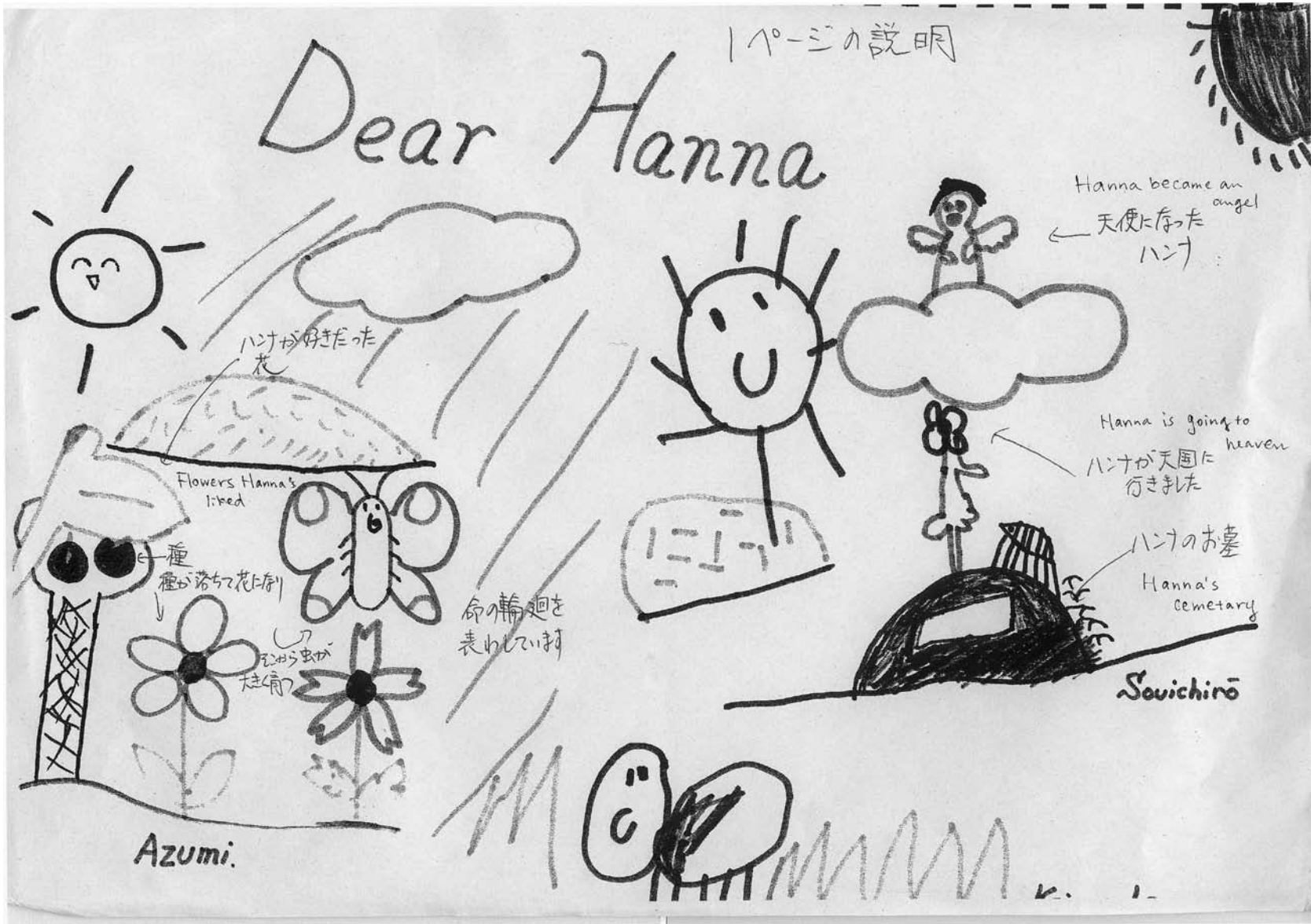
29. A gyerekek a börönddel és George-dzsal

P4 GYEREKRAJZOK

15–19.: lásd szkc106_07 P8.

30. Japán gyerekek rajza Hanának

P5 OLVASÓI VÉLEMÉNYEK A KÖNYVRŐL

1.

A véleményem e kis könyvről, hogy kitűnő könyv. Igaz könny szökött a szemembe, mikor letettem, de tény, hogy ez a szörnyű dolog megtörtént. Szerintem ebben a könyvben az volt a legborzasztóbb, amikor a kislányt magára hagyták a barátai, és a világ kezdett elfordulni tőle. Miután elolvastam a könyvet, kicsit átgondoltam az életem, hogy mi mindent csinálnék másképp, tanulnék meg stb. De a lényeg az volt, hogy a világ legszörnyűbb dolga a fajgyűlölet. Ha három dolgot kívánhatnék, az első az lenne, hogy sok ember gondolatából kitorölném azt az eszmét, hogy fajgyűlölet.

Gábor, 15 éves

2.

Igazságtalan világ volt. Hana mégis mindenben a jót kereste, és minden icipicinek is örülni tudott. Mikor a bátyja elment, elvesztette a reményt. A legborzasztóbb az, hogy vele együtt több ezer gyerek ugyanerre a sorsra jutott. Ha belegondolunk, hogy ha egy kicsit korábban élünk, ugyanez megtörténhetett volna velünk is.

Dani, 11 éves

3.

Nekem nagyon tetszett ez a könyv. Több ok miatt. Számomra azért volt különleges, mert ha valaki filmen vagy csak úgy általánosan hall róla (személytelenül), esetleg elengedi a füle mellett, és nem gondol bele. Viszont amikor ezt a könyvet olvastam, észrevétlenül is beleképzeltem magam a kislány helyzetébe. Eszébe juttatja az embernek, hogy a múltat nem szabad elfelejteni, nehogy még egyszer ilyen szörnyűség történhessen.

A könyv szerkezetében nagyon tetszett az is, hogy végig két szálon vezeti az író az eseményeket: akkor (mintha éppen ott élnénk) és (a múzeum kutatása szempontjából) napjainkban.

Luca, 14 éves

4.

Szomorú és tanulságos. Nem szabad előítéleteket hozni vallás és szín szerint. Szerintem ez a könyv csodálatos.

Alexandra, 11 éves

5.

Megfogott ez a történet, mert olvastam már a II. világháborúról, láttam sok filmet, de eddig egyik sem izgatott még annyira, mint ez a könyv. Talán azért, mert egy szinte velem egykorú lányról szól, csak a múltban, egy szörnyű időszakban. Nagyon felháborító, hogy így

bántak a zsidókkal, pedig ők is ugyanolyan emberek, mint bárki más. Szörnyű dolog volt Hitler fajelmélete, és hogy ennyi embert képes volt elpusztítani beteg elméje miatt. És ami a legrosszabb, több millióan követték őt és utasításait.

Ide született, ebbe a szörnyű világba Hana Brady is, aki egy életerős, vidám kislány volt. Sajnos a szülei sem tudhatták előre, hogy ilyen szörnyű világot kell élniük. Szinte csodálni lehet Hana lelkierejét, hogy kibírta szülei, majd bátyja nélkül. De mindig ott lebegett előtte, hogy a sors újra összehozza a családot, és boldogan élhetnek tovább, mint a háború előtt.

Azért nem tudtam letenni a könyvet, mert érdekelt a lány élete, a szörnyűségek, a vidámabb pillanatok. Vele izgultam, hogy túlélje. Az a rész különösen megrázott, amikor a listát megtalálta Fumiko, és ott mindenki ki volt pipálva, csak Hana bátyja nem, George. Az hittem, a fiú nem élte túl, de kiderül, hogy épp fordítva van.

A második szép dolog a könyvben, hogy egy olyan ember kutat a lány után, akinek semmi köze hozzá, még csak nem is ismerős. Ez a személy Fumiko Ishioka volt, aki csak egy bőröndöt kapott, rajta egy névvel és születési dátummal. Lehet, kutatás közben sokszor eljutott arra a pontra, hogy most már semmi remény, de ilyenkor tanítványai unszolták, hogy ne hagyja abba. Ki tudja, lehet, hogy él a bőrönd gazdája, és mesélhet gyermekkoráról. De ha ő nem is, szerencsés dolog, hogy a bátyja még él, és el tudta mesélni a történetüket. Sokat köszönhetünk Fumikónak, hogy annyit fáradozott, hogy megismertesse ezt az időszakot a gyerekekkel, talán azért, hogy ez a szörnyű dolog ne forduljon elő még egyszer.

Eszter, 14 éves

6.

Ez a könyv megérintette a szívemet. Nagyon tetszett, hogy a mai gyerekek ennyire érdeklődnek a múlt iránt. Szerintem az volna a természetes, ha mindenki tudna arról, mi történt régen. Szörnyű, hogy a háborúban élő gyerekek, mint Hanáék, akik nem tehettek arról, hogy zsidónak születtek, rengeteget szenvedtek, szüleiktől elszakították, majd megölték őket.

Amikor azt a részt olvastam, hogy Fumiko mindenkinek írt, hogy találjon valamit Hanáról, végtelenül tiszteltem, hiszen olyan lányról volt szó, akiről nem tudott semmit, nem ismerte, mégis annyi fáradságot és időt szentelt rá, mintha a saját ismerőse, rokona volna. Mindezt azért, hogy a mai gyerekek számára közelebb hozza a múltat, hogy a szörnyűségek többé ne történhessenek meg.

Nagyon tetszett a könyv, másoknak is ajánlom, sokat lehet tanulni belőle.

Rita, 14 éves

7.

Ez valóban megrázó történet volt. Reálisan mutatta be a családok akkori helyzetét, körülményét. A legborzasztóbb az egészben a család szétesése, a családtagok elválása. A legfelháborítóbb szerintem az egészben az, hogy a kicsi, védtelen gyermek teljesen egyedül maradt, csak a testvérével maradt meg a kapcsolata, amely a vége felé egyre ritkábbá vált. Azoknak az embereknek, akik ilyen helyzetbe kerültek, hihetetlenül nagy erőre volt szükségük. A mai ember szerintem fel sem tudja fogni, milyen élmény lehetett. A kislánynak talán még a halál is elfogadhatóbb lehetett volna, ha szerettei vele vannak az utolsó pillanatban.

Gábor, 15 éves